

Črievičník papučkový - *Cypripedium calceolus*
Foto: Ing. Miloš Vaňo

Zaujímavý a tajomný je život orchideí a to nielen exotických, tropických, ale aj tých čo rastú v našich končinách. Orchidey majú jedno z najmenších semien v rastlinnej ríši, čo síce napomáha ich šíreniu vetrom, ale vyklíčenie a premena na kvitnúcu rastlinu je malým divom. Aby stredoeurópske orchidey vyklíčili, musia prísť do kontaktu s vláknom (hýfou) určitej huby, bez ktorej by sa nedokázali uživiť a rásť svoj tajný, niekoľkoročný, podzemný život. Tento spoločný život často pokračuje aj pri raste nad povrchom pôdy.

Vstavač Spitzelov - *Orchis spitzelii*
FOTO: Ing. Miloš Vaňo

Len niečo viac ako dvadsať rokov je známy výskyt vzácnej orchidey-vstavača Spitzelovho na malom území Hornej Nitry. Od najbližšieho, tiež vzácného výskytu v Alpách, je táto lokalita vzdialená stovky kilometrov.

Ako sa k nám vlastne tento druh dostal? Možno k nám drobné semená doflúkol vietor. Možno sa v minulosti preniesli na náradí či oblečení nemeckých kolonistov z Álp, alebo raticiach ich dobytká.

A možno je to pozostatok z obdobia, kedy bol rozšírený hojnejšie. Život orchideí je zaujímavý aj z iných hľadísk. Napríklad kvety hmyzovníka muchovitého sa nielenže podobajú na samičky určitého druhu hmyzu, ale aj vydávajú ich vôňu. Pomýlené samičky v domnelosti, že sa pária

Hmyzovník muchovitý - *Ophrys insectifera*
FOTO: Ing. Miloš Vaňo

so samičkami, ich pri tom opeľujú. Prísna viazanosť na konkrétne podmienky prostredia spôsobuje, že z orchidey sú veľmi ohrozené druhy, ktoré treba chrániť s celým ich citlivým biotopom. Za to sa nám odvdžacia svojou krásou, ako napríklad črievičník papučkový.

Medveď hnedý (*Ursus arctos*)

Typickým životným prostredím medveďa sú oblasti zmiešaných a ihličnatých lesov stredných a vyšších polôh. U nás žije v lesoch Malej Fatry, pohoria Žiar a Strážovských vrchov. Hoci medveď hnedý patrí medzi šelmy, 80-90% jeho potravy tvorí rastlinná zložka. Niektoré jedince radi navštevujú včelíny, polia a napádajú dobytok. Dospelý samec môže dorásť až do hmotnosti 300 - 350 kg. Medveď hnedý je na Slovensku celoročne chránený a jeho zvýšený stav sa reguluje len na základe výnimky z Ministerstva životného prostredia odstrelom.

Rys ostrovid (*Lynx lynx*)

V našej oblasti nachádza vhodné životné podmienky v zmiešaných a ihličnatých lesoch stredných a vyšších polôh, najlepšie so skalnými útvarmi. Vo voľnej prírode sa dožíva okolo 14 rokov. Jeho hlavnou potravou sú kopytníci (najmä srny) a drobné cicavce, ale aj na zemi hniezdiace vtáky a menšie šelmy. Veľkú časť potravy tvoria hlodavce. Na Slovensku patrí medzi chránené živočíchy.

Vlk dravý (*Canis lupus*)

V posledných rokoch sa vlky v lesoch hornej Nitry vyskytujú celoročne. Bol dokonca pozorovaný aj odchov mláďat. Ich zvýšený výskyt je spôsobený dostatkom potravy, najmä diviacej, srnčej a jelenej zveri. Túto často lovia spoločne vo svorke. Je to opatrné a plaché zviera. V prírode ho preto uvidíme zriedkavo, najčastejšie sa stretne len so stopami po jeho hodovaní, alebo stopami na snehu a blate. Vlci sú poľovná zver, ich početnosť regulujú poľovníci v čase lovu odstrelom.

Orol skalný - *Aquila chrysaetos*
FOTO: Branislav Pražmacec

Orol skalný (*Aquila chrysaetos*)

Tento silný a šikovný dravec hniezdi v našich lesoch Strážovských vrchov. Živí sa prevažne pozemskými malými a stredne veľkými cicavcami, ktoré loví zo vzduchu. Uloví dokonca aj korisť, ktorá môže byť ťažšia ako on sám. Je zákonom chránený.